

Медінська Т.А., к.е.н. Левицька А.В.

МІСЦЕ БЮДЖЕТУВАННЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ПІДПРИЄМСТВА

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Управлінський облік і бюджетування – це дві паралельні системи, в яких міститься інформація про однакові показники: про активи, зобов'язання, власний капітал, доходи та витрати, виплати та надходження, але при цьому, в управлінському обліку відображається фактична інформація («вчора», «сьогодні»), а в бюджетуванні – планова («завтра»). Саме тому, що це дві паралельні системи, в цілях дипломного проектування розглянемо систему управлінського обліку і ті її елементи, без яких неможливо існування ефективної системи бюджетування на підприємстві.

Елементами системи управлінського обліку на підприємстві є:

- фінансова структуризація компанії;
- розробка системи управлінських звітів;
- розробка облікової політики управлінського обліку (активи, зобов'язання, власний капітал, доходи, витрати, виплати, надходження);
- розробка системи рахунків управлінського обліку;
- розподіл функціональних обов'язків між підрозділами і співробітниками;
- класифікація витрат для цілей управлінського обліку.

При цьому фундаментом побудови системи управлінського обліку є стратегія компанії, цілі компанії в цілому і окремих структурних підрозділів, а вершиною всієї роботи по побудові є автоматизація системи управлінського обліку. Система бюджетування черпає інформацію з тієї ж самої управлінської інформаційної системи, що і управлінський облік. Однак необхідною умовою для успішного впровадження бюджетування є наявність майже всіх елементів управлінського обліку на підприємстві. Розглянемо найбільш вагомні елементи, що повинні бути реалізовані до початку впровадження користування типових бюджетних форм.

По-перше, серед методичних підходів до бюджетування, які використовують ті самі підходи, що і управлінський облік, можна виділити два підходи:

- на основі фінансової структуризації;
- на основі моделювання бізнес-процесів.

Методика бюджетування на основі фінансової структуризації, або так званий традиційний підхід, полягає в тому, що на основі організаційної структури підприємства проводять фінансову структуризацію, тобто розробляється бізнес-модель фінансової структури. Якщо на підприємстві не розроблено модель організаційної структури, що містить опис напрямків діяльності, функцій, структурних ланок і розподіл функцій усередині компанії, то починати слід саме з цього. Це свого роду управлінська інвентаризація. На підставі організаційної структури розробляється фінансова структура підприємства, що містить схему центрів фінансової відповідальності та їхній організаційний склад.

Методика постановки бюджетування на основі бізнес-процесів одержала назву методики АВВ (Activity-Based Budgeting). Цей метод менш поширений і застосовується тими підприємствами, що вже використовують традиційний метод бюджетування і впровадили процесне управління. Традиційний метод перестає їх влаштовувати з погляду ефективності, адже на цих підприємствах виникає необхідність планувати й

оцінювати свої процеси. Особливо актуальними стають ці завдання в ключі розвитку концепції систем якості, у рамках якої виникає механізм безперервного вдосконалення всіх аспектів діяльності підприємства за рахунок систематичного аналізу бізнес-процесів.

Процесний підхід до бюджетування передбачає виконання послідовних кроків: виявлення потреб клієнтів, формування цільових настанов, складання списку необхідних робіт з кожної цільової настанови, деталізація цих робіт на процеси. Після цього розраховується кількість необхідних ресурсів на кожен процес – бюджети процесів. Якщо при традиційному методі бюджетування ефективність бізнесу оцінюється за ефективністю структурних підрозділів підприємства, то при процесно-орієнтованому ефективність бізнесу оцінюється за кількістю і вартістю процесів підприємства.

По суті, вибір фінансової структури – це вибір об'єктів бюджетування. Від нього в подальшому залежить:

- які види бюджетів будуть використовуватися;
- які формати і технології бюджетування доцільно застосовувати;
- якими повинні бути порядок консолідації бюджетів структурних підрозділів і система бюджетування;
- яким буде порядок підготовки (регламент) звітів про виконання бюджетів та їх подальшого коригування.

Фінансова структура фірми – це набір видів бізнесу чи інших сфер фінансової відповідальності (за доходи і витрати, тільки за витрати, за визначені фінансові показники тощо), розподілених між структурними підрозділами підприємства, що виступають як об'єкти бюджетування та управлінського обліку [1].

Послідовність робіт, які є необхідними при впровадженні бюджетування, на думку авторів [2], містить:

- визначення чинників впливу на бюджетування;
- виділення в межах підприємства центрів фінансової відповідальності і формування фінансової структури управління;
- впровадження або удосконалення існуючої системи управлінського обліку: потреба в розробці облікової політики підприємства, наявність класифікації витрат для цілей управлінського обліку і бюджетування тощо;
- удосконалення бухгалтерського обліку зі створенням додаткових облікових форми для інформаційного забезпечення бюджетування.

Таким чином, можна зробити висновок, що управлінський облік і бюджетування є не тільки дві паралельні системи, але й взаємодоповнюючі системи, що мають свої особливості функціонування й надають один одному ефективні інструментарії управління. Таким чином, ефективність роботи центрів фінансової відповідальності неможлива без обліку й аналізу відхилень фактичних показників від планових, рівно, як і впровадження бюджетування неможливо без процедури фінансової структуризації.

Список літератури:

1. Ковтун С. Бюджетування на сучасному підприємстві, або як ефективно управляти фінансами. – Х.: Фактор, 2005. – 340 с.
2. Філіппова С.В., Ананська М.О. Бюджетування як механізм управління розвитком машинобудівного підприємства: монографія / С.В. Філіппова, М.О. Ананська – Донецьк: Вид-во «Ноулідж» (Донецьке відділення), 2013. – 120 с.